Кыргыз тили 11-класс

Мугалим :Аширова Т.Т. **группа** №13 26- март 2024-жыл

Сабактын темасы: *фразеологизмдер*

Сабактын тиби: жаңы материалды өздөштүрүү

Сабактын формасы: аралаш сабак

Сабактын ыкмалары: интерактивдүү, топтордо иштөө, кластер түзүү. Венндин диаграммасы менен иштөө, сүрөттү чечмелеп берүү.

Сактын жабдылышы: сүрөттөр, баракчалар, фразеологиялик сөздүк, маркерлер, скотч ж.б.

Негизги компетенттүүлүк	**Предметтик компетенттүүлүк**
НК-I. Маалыматтык компетенттүүлүк	ПК-1. Тил таануучулук
Маалыматтын жетишсиздигин же түшүнбөстүгүн көрсөтүү менен суроолорду берет;	Тилдик бирдиктерди, алардын функцияларын түшүнөт,
НК-2. Социалдык-коммуникативдик	ПК-2. Кептик
Өз позициясын түшүндүрүү менен аргументтерди келтирет;	Коммуникативдик мазмунуна ылайык тексттердин функционалдык-семантикалык типтерин пайдалана алат;
НК-3. Өзүн-өзү уюштуруу, көйгөйлөрдү чечүү	ПК-3. Маданият таануучулук
Өз ишинин күчтүү жана чабал жактарын көрсөтөт.	Элдин маданий мурасынын маанилүү бөлүгү катары тилге жекече мамилесин билдирет;

Максаттары	**Көрсөткүчтөр**

Билим берүүчүлүк: фразеологизм боюнча жаңы маалыматка ээ болот, фразеологизмдердин өзгөчөлүгүн аныктайт, сүйлөмдөгү ордун табат, эркин сөз айкашынан айырмачылыгын далилдейт.	Эгерде окуучулар фразеологизмдер жөнүндө түшүнүк алышса, анын маанисин түшүнүп, сөздөрдөн, сөз айкашынан, макал-ылакаптардан айырмалай алса
Өнүктүрүүчүлүк: компенттүүлүк жөнүндө маалыматка ээ болот, фразеологизмдердин синтаксистик кызматын үйрөнөт, макал-лакаптардан айырмасын табат.	Окуучулар фразеологизмдерди өз кебинде колдоно алса
Тарбиялык: фразеологизмдерди колдонуунун зрылдыгын, анын жөнөкөй сөз айкаштарына караганда берген маанисин аныктайт, кебинде туура пайдаланууну үйрөнөт.	Окуучулар топто иштегенди билишсе, биринин оюн. экинчиси угуп, бир жыйынтык чыгара алышса.

№	**Сабактын этабы**	**Мугалимдин ишмердүүлүгү**	**Окуучунун ишмердүүлүгү**	**Компеттентүүлүгү**		**Баалоо**
				НК	ПК	
1	Уюштуруу процесси (2-3 мүнөт)	Саламдашуу. Жоктоо. жагымдуу маанай түзүү Логикалык суроо. Мээге чабуул. Эмне үчүн ааламдашуу процесси жүрүп жатат?	Саламдашат. Топтор бири-бирине жагымдуу мамилесин билдирет. Суроого ар кимиси өз билгениндей жооп берет. Сабакка активдуу катыша баштайт.	НК-2	ПК-3	

2	Үй тапшырманы суроо. (10 мүнөт)	Суроолор берилет. 1. Лексика деген эмне? 2. Сөздөрдун түрлөрүн атап бергиле жана кластер түзгүлө 3. Сөздөрдүн жасалуу жолун аныктагыла 4. Тарыхий сөз менен архаизм сөздөрдүн кандай айырмасы бар? (Венндин диаграммасын колдонгула)	Окуучулар топтордо иштейт мисалдар менен далилдеп өз ойлорун айтышат, презентация жасашат. Кластер, Венндин диаграммасын колдонушат.	НК-1 НК-2	ПК-1 ПК-2 ПК-3	Упай берүү Азаматсыңар !

3	Жаңы тема (20 мүнөт)	Сабактын жүрүшү: Уюштуруу мезгилинде доскага бир нече сөз жазылат. Мисалы: "аракет", "билим", "келечек", "бакыт". Окуучулар алардын ортосундагы байланышты табышат. Мисалы, аракет кылса, адам бактылуу болот; келечекке кам көрсөк, биз бактылуу адамбыз ж.б. Буларга таянып, күндүн девизи тандалат "Жашында берсин мээнетти, карыганда берсин дөөлөттү". Андан соң, мугалим бир нече суроолорго жооп алат: 1. Куурай башын сындырбай, жүрө берсек, не болот? 2. Көчө таптап, сайрандап, ойноп жүрсөк не болот? Жооптор айтылганда аларга туура келген фразеологизмдерди доскага илебиз. Мисалы: бармагын тиштөө, сызга олтуруу, башы жерге кирүү, жети өмүрү жерге кирүү ж.б. ✓ Доскага илинген сөздөр кандай сөз экени суралат да, фразеологизм боюнча суроолорго жооп алынат. Мисалы, Фразеологизм канча сөздөн курулушу мүмкүн? > Анын тутумундагы сөздөрдү өзгөртүп жиберсе болобу?	Фразиологизмдердин маанисин түшүнөт. Чечмелей алышат. Кепте кошуп сүйлөгөндү билишет Башка сөз айкаштарынан, макал- ылакаптардан айырмалай алышат. Фразиологизмдер кепте даяр формада жана ойду так, көркөм, жеткиликтүү кылып берүү үчүн колдонорун билишет Суроолорго жооп беришет. .	НК-1 НК-2	ПК-1 ПК-2 ПК-3	Аракетиңер жакшы !

		> Ар бир сөз өз-өзүнчө мааниге ээби, же чогуу бир маанини береби? > Фразеологизм лексикабызды байытабы? ж.б.				
		Булардан алынган жооп класстер түрүндө жазылат: 	Класстер түзүшөт.	НК-1	ПК-1	
		2. Андан соң окуучуларга бир нече фразеологизмге тиешелүү болгон сүрөттөр көрсөтүлөт. Окуучулар сүрөткө карап сүйлөм түзүшөт. **Мисалы:** Жапар досун капа кылап алган үчүн бармагын тиштеп калды.	Сүрөт менен сүйлөм түзүшөт.	НК-2	ПК-2	
		3. Сүйлөм түзүшкөндөн кийин Фразиологизимге синтаксистик талдоо жүргүзүлөт. **Мисалы:** Таңдайынан чаң чыгуу- чечен деген маанини берет. 1. Фразеологизмдер бир нече компонентерден турат. б. а. толук маанилүү сөздөрдөн турат.	Синтаксистик талдоо жүргүзүшөт.	НК-3	ПК-2	

		1.Мында 3 компонент бар. Алардын баары биригип келип бир гана маанини билдирди. 2. Бул компоненттер туруктуу келет, аларды алмаштырып жиберсе болбойт. Маани бербей калат. 3. Фразеологизимдер туруктуу келип,кепте даяр материал катары колдонулат. Макал-ылакаптардан айырманаланып, сүйлөмдүк касиетке ээ эмес. 5. Андан соң Венндин даграммасын түздүрөм. ***Фразеоло-гизимдер Макалдар*** 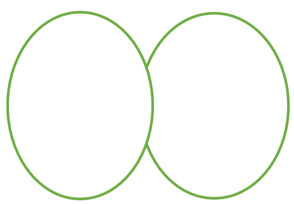	Диаграмма түзүшөт.			

		Топторго тапшырма берилет: > 1-топко балтанын сүрөтү көрсөтүлөт, окуучулар "мурдун балта кеспөө" фразеологизмдин маанисин айтышат. > 2-топ "беш өрдөгүн учуруу " фразеологизмин кыймыл-аракет менен көрсөтөт, башка топтор аны табышат. > 3-топ "көз жашын көлдөтүү" фразеологизмин аткарышат, калганы ага сүйлөм түзүшөт. (Бул учурда журнал толтурулат)	 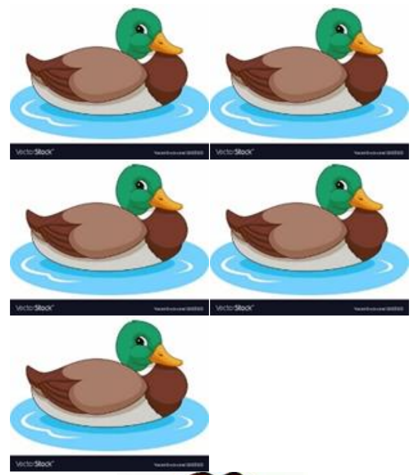 			
4	Эс алуу көнүгүүсү(2 мүнөт)	Кана балдар сөөмөйдү көрсөтөбүз. Алардын аталышын айтабыз	Аткарышат	НК-3	ПК-3	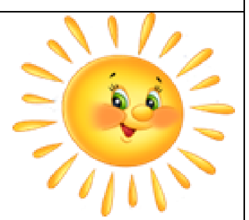

5	Бышыктоо . (5 мүнөт)	110-көнүгүүсү оозеки суралат. Мында окуучулар көнүгүүдөгү фразеологизмдерди таап, алардын лексикалык маанисин ажыратышат.	Ар бир топ эсте сактап калган фразеологизмдерди түстүү кагаздарга жазып доскага илишет, жана чечмелеп беришет.			
6	Жыйын-тыктоо(3 мүнөт)	Сабакты жыйынтыктоо үчүн "Мен сабактан не алдым?" суроосуна жооп алабыз. Түшүнбөгөн суроолоруна жооп беребиз.	Жоопторго жараша таратылган мыйтыкчалар чогултулат, ошого карата топтор бааланат.			
7	Үйгө тапшырма (2 мүнөт)	Окуу китебинин 111-көнүгүүсү берилет. Анда окуучулар фзеологизмдерди көчүрүп жазып, жанына түшүндүрмөсүн жазып келет. 2. Фразеологизмдер боюнча алган маалыматты кайталап келишет. 3 Чакан эссе жазышат.	Тапшырма доскага жазылат, түшүндүрүлөт.			